

- пропонувати грати ролі впевнених собі особистостей – з метою, дати можливість учневі по-іншому подивитись на світ, відчутти себе інакше, це можуть бути герої певних казок чи оповідань;
  - пропонувати грати того героя – в образі якого учневі буде найкомфортніше, але обов'язково хвалити діяльність учня, вказуючи на важливість його вмінь.
2. Для учнів із завищеною самооцінкою:
- пропонується більше спостерігати за досягненнями іншим, порівнювати власні успіхами з успіхами іншими, досвідчених знавці театральної сфери;
  - учням пропонується проявити творчу активність та підібрати театральний костюм, при цьому потрібно врахувати, що костюм підбирається відповідно до ролі героя, а не до особистісних вподобань.

У процесі роботи з молодшими школярами доречно використовувати театральні постановки за сюжетами народних казок «Кривенька качечка», «Котик та півник», «Солом'яний бичок», «Ручавичка», де кожен герой має яскраво виражений характер та свій специфічний образ, який дитина може приміряти на собі. Важливого значення у процесі формування самооцінки мають авторські казки, які можуть бути написані самою дитиною або колективом учнів. Постановка такої казки дозволяє підвищити самооцінку дитини, яка цього потребує, налагодити активну роботу всього колективу.

Отже становлення адекватної самооцінки – є важливим та необхідним компонентом розвитку особистості, і робити це за допомогою театральної дійсності надзвичайно зручно, а головне цікаво для дитини. Оскільки театральна дійсність сприяє становленню не лише адекватної самооцінки, а й розвитку пам'яті, уваги, критичного мислення, формує любов до прекрасного, дозволяє розвивати soft skills тощо.

Література

1. Барановська І. Театр ляльок у початковій школі: навчально-методичний посібник / І. Барановська. – Вінниця, 2015. – 170 с.
2. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник / С. Гончаренко // К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Кутова С. О. Самовиховання як чинник розвитку особистості молодших школярів у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського / С.О. Кутова [Електронний ресурс]: – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.calameo.com/read/004008069201ef6275aaf>.
4. Муляр Н. Виховання дітей молодшого шкільного віку засобами театального мистецтва [Електронний ресурс]: – Режим доступу до ресурсу: <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/12/003-15.pdf>
5. Олійник О. М. Театрально-ігрова діяльність в умовах дошкільного навчального закладу : навч.-метод. посіб. / О. М. Олійник – Кам'янець-Подільський : Волощук В. О., 2017. – 163 с.
6. Театр у школі: робота над виставою, репертуар / уклад. О.М. Ворожейкіна. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 207 с.

УДК [37:7.012]-022.215(430)

О. Швець,

кандидат педагогічних наук, доцент
Національного лісотехнічного університету

O. Shvets,

National Forestry University,
PhD in Pedagogical Science, Associate Professor

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙН-ОСВІТИ В НІМЕЧЧИНІ

PECULIARITIES OF DESIGN EDUCATION IN GERMANY

Анотація. У статті проаналізовано систему дизайн-освіти в Німеччині. З'ясовано особливості підготовки майбутніх дизайнерів у німецьких закладах освіти. Визначено можливі

напрями імплементації кращих зразків німецького досвіду у професійну підготовку дизайнерів в Україні.

Abstract. The article analyzes the system of design education in Germany. The peculiarities of training future designers in the German educational institutions have been clarified. Possible directions of implementation of the best samples of German experience in professional training of designers in Ukraine have been determined.

Ключові слова: дизайнер, дизайн-освіта, національні особливості, Німеччина, німецький досвід.

Key words: designer, design education, national peculiarities, Germany, German experience.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі сфера дизайн-освіти, як важливий чинник забезпечення міжнародної конкурентоспроможності товарів, зазнає кардинальних змін: зростають масштаби освіти, збільшується термін навчання, посилюється індивідуальний характер вищої дизайн-освіти. В Україні дизайн-освіта, як і вся вища освіта загалом, потребує застосування нових методологічних підходів до її організації з урахуванням загальноєвропейських тенденцій [3; 8].

Серед європейських країн саме Німеччина визнана світовою спільнотою лідером у сфері дизайну. Міжнародний форум дизайну в Ганновері – один з провідних центрів дизайну міжнародного значення. Всесвітнє визнання він здобув завдяки дизайнерському конкурсу, який проводиться щорічно, починаючи з 1954 року. Для багатьох промислових фірм і дизайнерів різних країн світу ця премія є найпрестижнішою нагородою. Європейська вища освіта в сфері мистецтва і дизайну багато в чому родом з Німеччини. У цій країні існують свої дизайнерські традиції, сформована підприємницька культура, діє система сприяння розвитку дизайну та дизайн-освіти. Сьогодні університети мистецтва і дизайну в Німеччині як і раніше створюють тренди, а фахівці з їх дипломами затребувані у всьому світі. Тому досвід Німеччини може бути корисним для розробки стратегій реструктуризації дизайн-освіти України, яка стала на шлях європеїзації і системної трансформації вищої освіти.

Аналіз наявних досліджень проблеми. Загальні питання управління та фінансування вищої освіти в Німеччині представлені в працях К. Хюфнера [6]. Етапи становлення та розвитку професійної художньо-промислової освіти Німеччини першої половини ХХ століття в історико-педагогічній ретроспективі досліджено в дисертації В. Тягур. Автором дисертації визначено організаційно-педагогічні засади становлення німецьких художньо-промислових закладів професійної освіти нового типу, виокремлено традиції, які сприяють систематизації етапів дизайнерської підготовки, з'ясовані особливості взаємозв'язку між німецькою дизайн-освітою і дизайн-практикою та визначено типологію художньо-проектних методів і прийомів [4]. Дослідник також визначив типологію проектно-художніх методів і прийомів німецької дизайн-освіти [5].

Порівняльний аналіз професійно-технічної освіти України та Німеччини здійснили Я. Камінецький і Л. Криницька [2]. Проте в згаданих публікаціях не відображено особливості сучасної дизайн-освіти, яка нині є досить поширеною в Німеччині.

Мета статті – проаналізувати систему дизайн-освіти в Німеччині, з'ясувати її особливості та визначити можливі напрями імплементації кращих зразків німецького досвіду у професійну підготовку дизайнерів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для Німеччини, як і для багатьох країн Європейського союзу (ЄС), характерним є суттєвий вплив на дизайн-освіту національних особливостей культури та виробничих технологій, які розвиваються досить швидкими темпами. Проте саме в Німеччині, як ні в одній країні світу, сильні місцеві земельні традиції в освіті, особливо сильно вони позначаються в дизайн-освіті.

Характерною національною особливістю дизайн-освіти Німеччини є розвинені зв'язки з соціальними партнерами - співпраця уряду на федеральному і земельному рівні з промисловістю, з одного боку, і такими організаціями соціальних партнерів, як об'єднання роботодавців і профспілки, з іншого, що забезпечує баланс інтересів і відповідальності сторін. Соціальні партнери беруть активну участь у розробці стандартів професійного навчання, які в Німеччині називаються

«положення про навчання». Соціальні партнери ініціюють оновлення наявних стандартів і розробку нових, які в подальшому розробляються Міністерствами освіти земель. Це дозволяє забезпечити комплексну дизайн-освіту та організацію різнопланових дизайнерських послуг, починаючи на місцевому земельному рівні і закінчуючи на федеральному, забезпечуючи тісну взаємодію між місцевими (земельними) компаніями, соціальним замовленням і великими корпораціями [6].

Стати дизайнером у Німеччині можна, навчаючись в університетах, художніх школах, університетах прикладних наук і в приватних академіях мистецтв. Університети прикладних наук часто співпрацюють з комерційними підприємствами. Це може дати майбутньому дизайнеру безпосереднє уявлення про практичну сторону навчання і він може, наприклад, працювати над замовленням на інноваційний дизайн стільця. Загалом у школах прикладного дизайну навчають розробляти зовнішній вигляд нових продуктів і експериментувати з різними формами та матеріалами.

З іншого боку, дослідні університети переважно орієнтовані на експериментальну й творчу роботу і меншою мірою – на створення практичного продукту. Але тут майбутній фахівець може дати волю своїй творчості й поставити під сумнів традиційні концепції дизайну, незалежно від вартості або специфікації продукції. Незалежно від того, чи навчається студент в класичному університеті чи в університеті прикладних наук, у нього є можливість застосувати свої теоретичні знання в практичній роботі під час навчання. Саме в Німеччині вперше застосували прикладний підхід, запропонувавши студентам курсів мистецтва та дизайну максимум практики, що сприяє розвитку індивідуального стилю [7].

Університети Німеччини, що випускають дизайнерів, досить популярні серед іноземців. Особливо користуються попитом спеціалізації в тих галузях промисловості, які мають хорошу репутацію: машино- і автомобілебудування, медична техніка, виробництво товарів споживання.

Програми в різних університетах можуть відрізнятися, але однією з основних дисциплін у навчальному плані є розробка і створення дизайнерських концепцій, наприклад, корпоративних і офісних приміщень. Студенти продумують все: стиль меблів, дзеркал, освітлювальних приладів, оздоблювальних матеріалів тощо. Вони обов'язково проходять курс комп'ютерного проектування інтер'єру, вивчають теорію дизайну, історію архітектури, будівельні технології та інженерну справу, матеріалознавство, економіку і право, психофізіологічний і естетичний вплив кольору на людину. Часто один семестр присвячується практиці в тих фірмах, які спеціалізуються на наданні послуг з оформлення приміщень. Отримавши диплом бакалавра, випускники можуть влаштуватися на роботу в архітектурні бюро, на промислові підприємства.

На багатьох факультетах студенти вивчають виникнення, створення та вплив художніх творів, об'єктів дизайну, фотографії та аудіовізуальних медіа на розвиток європейської культури та історії, починаючи з античного часу. Основні знання з історії та теорії мистецтва, дослідницьких проблем науковців, проблем інтерпретації та візуалізації художніх творів бакалаври отримують впродовж шести семестрів на трьох фазах студентської програми. Перша фаза, так званий вступ, триває два семестри і включає в себе три модулі із загальної історії мистецтва; друга фаза триває з третього по п'ятий семестри і розбита так само на три модуля. Студенти поглиблено вивчають історію мистецтва з часів середньовіччя до наших днів, приклади практичного застосування, а також історію, теорії та методик застосування мистецтвознавчого дослідження на практиці. Третя фаза триває з п'ятого по шостий семестр, складається з одного модуля, що включає в себе спеціалізацію і підготовку до дипломної роботи.

Навчання на бакалавраті в сфері дизайну завершується отриманням академічного ступеня бакалавра мистецтв (B.A.). Цей ступінь дає право на пряме входження в професію, а також на вступ до магістратури. Навчаючись у магістратурі студент може зосередитися на конкретному виді

дизайну. Магістр мистецтв (М.А.) у сфері дизайну дозволяє продовжити навчання і отримати докторську ступінь.

Такі дисципліни, як графічний дизайн, ілюстрація, організація виставок, візуальні системи, реклама, нові медіа вивчаються впродовж двох років; студенти виконують різні проекти під керівництвом висококваліфікованих професорів і доцентів, які мають багатий досвід в організації та проведенні виставок різного характеру й масштабу. В університетах у повному розпорядженні студентів багаті ресурси інституту: фото-відео студії, практично будь-яка техніка, 3D-принтери, плоттери, майстерні шовкографії, літографії та інше.

Окрім лекцій, є студентські та просто мистецтвознавчі конгреси, різні дослідницькі поїздки, розкопки. Підтримуються тісні зв'язки з музеями, де студенти ще з першого курсу можуть проводити час гідом на виставках і набиратися досвіду. Також студенти виконують проекти зі складання каталогів для виставок, з експертизи, оцінювання якості та визначення походження творів.

Навчання в приватних художніх коледжах і академіях дизайну зазвичай орієнтоване на вимоги майбутніх роботодавців, відтак передає переважно практичні знання. Також у Німеччині є можливість стати дизайнером, навчаючись у професійно-технічних училищах і професійних коледжах у рамках 2-3-річної програми навчання. Крім того, існують курси підготовки й навчання для аналогічних творчих професій, наприклад: медіа-дизайнер (професію медіа-дизайнера можна освоїти за програмою подвійного диплома), дизайнер у торгівлі (більшість торгово-промислових палат пропонують курс навчання дизайну в торгівлі, передумовою для цього є проходження професійного навчання в творчій сфері і кілька років досвіду роботи), державний сертифікований дизайнер (після закінчення професійного навчання є можливість стати сертифікованим державою дизайнером, пройшовши ще 4 семестри навчання), графічний або веб-дизайнер (різні інститути дистанційного навчання пропонують курси з графічного або веб-дизайну).

Ще однією рисою дизайн-освіти в Німеччині є можливість навчання дизайнера впродовж усього життя. Основною мотивацією для слухачів різних курсів з дизайну є намагання підвищувати свою кваліфікацію відповідно до вимог ринку праці.

У розвитку дизайн-освіти Німеччини активну участь беруть різні державні інститути (Інститут ринку та реклами, Інститут домашнього господарства, Інститут контролю якості товарів, Інститут психології кольору, науковий інститут з проектування середовища тощо). Найпоширенішою формою дизайнерської діяльності в Німеччині є потужні дизайн-служби на великих промислових підприємствах. Основні напрями в сфері дизайну: фотодизайн, графічний дизайн, промисловий дизайн, дизайн комунікацій, медіа-дизайн, дизайн моди, дизайн продуктів, дизайн ювелірних виробів, дизайн текстилю, комікс-дизайн, дизайн ігор, веб-дизайн.

Висновок. Між країнами ЄС постійно здійснюється обмін студентами, викладачами, ідеями в сфері дизайну, дизайнерської професії та дизайн-освіти. З огляду на багатий досвід Німеччини у розвитку дизайн-освіти, робимо висновок, що українським закладам освіти, які готують дизайнерів, варто ознайомитись з кращими взірцями німецького досвіду, а відтак і розробити стратегію й тактику його імплементації в сфері української дизайн-освіти. На вироблення такої стратегії і конкретних методичних прийомів і мають бути спрямовані подальші дослідження.

Література

1. Бабчук Ю. М. STEAM-освіта в підготовці до дизайнерської діяльності. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2017. Вип.49. С.63-66.
2. Камінецький Я., Криницька Л. Професійно-технічна освіта України і Німеччини: порівняльний аналіз. *Діалог культур: Україна у світовому контексті. Філософія освіти.* Львів: Вид-во «Сполом», 2002. Вип.8. С.351-359.
3. Лазаренко Н. І. Тенденції розвитку та реформування вищої освіти: зарубіжний досвід. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.* 2018. № 56. С. 197–202.

4. Тягур В. М. Розвиток професійної художньо-промислової освіти в Німеччині (перша половина ХХ ст.). Автореферат дис. ... канд.пед. наук зі спеціальності 13.00.02 - теорія і методика навчання (технічні дисципліни). 2013. 21 с.
5. Тягур В. М. Типологія проектно-художніх методів і прийомів німецької дизайн-освіти. *Наукові записки національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Педагогічні та історичні науки*. Вип. LXVI, 2007. С. 171 - 178.
6. Хюфнер К. Управління та фінансування вищої освіти в Німеччині. *Вища школа*. 2005. № 6. С. 97-117.
7. Edner F. Die Berufsausbildung im Dualen System / F. Edner. – München: GRIN Verlag GmbH, 2004. – 16 S. 76.
8. Lazarenko N., Kolomiets A., Klymenko A. [Symbiosis of methodological approaches to the development of education in the information society](#). *Science and Education*, 2017, Issue 4. P.107-112.

УДК 792.09:37.011.3-052

Г. Шиманська,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницького державного педагогічного
Університету імені Михайла Коцюбинського
G. Shymanska,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ СТВОРЕННЯ ВИСТАВ ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК ДЛЯ ДІТЕЙ

EUROPEAN TRADITIONS OF CREATING PUPPET THEATER PERFORMANCES FOR CHILDREN

Анотація. У статті висвітлено особливості театрів ляльок у різних країнах Європи: їх історія, жанри, різновиди, головні персонажі. Проаналізовано вплив лялькових вистав на формування особистості молодшого школяра. Обґрунтовано доречність використання театру ляльок у навчальній діяльності.

Summary. The article highlights the features of puppet theaters in different European countries: their history, genres, varieties, main characters. The influence of puppet shows on the formation of the personality of a junior schoolchild is analyzed. The appropriateness of using puppet theater in educational activities is substantiated.

Ключові слова: театр ляльок, лялька, маріонетка, молодший школяр.

Key words: puppet theater, puppet, puppet, junior schoolboy.

Постановка проблеми. «Театр ляльок» – це поняття здається нам дуже простим і знайомим. Деякі люди навіть не вважають його мистецтвом, аргументуючи свою думку тим, що це просто дорослі люди граються з ляльками. Ми часом не помічаємо, але театри ляльок знаходяться майже у кожному великому місті України, а які чудові вистави показують лялькарі Європи. Але ж насправді яким цікавим і корисним може бути театр ляльок. Скільки нового і важливого він може розповісти дитині опосередковано, без напруження, у казковій формі.

Аналіз досліджень і публікацій. Історію, розвиток та особливості театру ляльок досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці: І. Андріанова, А. Авдєєв, Л. Артџомова, О. Бучма, М. Возняк, І. Волошин, О. Ворожейкіна, С. Гладун, Б. Голдовський, О. Греф, С. Гузій, А. Демосфенус, О. Деркач, О. Казиміров, Т. Караманенко, О. Кисіль, Ю. Кужель, А. Куліш, І. Смирнова, Й. Федас, А. Федотов, І. Франко та інші.

Мета статті - дослідити особливості театрів ляльок у різних європейських країнах та довести, що цей вид театру має місце у навчальній діяльності початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Театр ляльок – це театральне видовище, в якому діють ляльки (можуть варіюватися за розмірами та формами), що рухаються за допомогою акторів [3].